

Nemajetková újma

I fakticky probíhajícím adhezním řízením, které nebylo řádně zahájeno, mohla být poškozeným, kteří uplatnili nároky na náhradu škody, a kteří byli přesvědčeni o řádném vedení adhezního řízení, způsobena újma spočívající ve stavu nejistoty o výsledku takového adhezního řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 30 Cdo 2123/2019-148 ze dne 27.5.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce A. S., nar. XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. V.D., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem v P., o zaplacení částky 50 400 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 41 C 123/2017, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 2. 2019, č. j. 15 Co 471/2018-128, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou podanou dne 28. 7. 2017 domáhá zaplacení částky v celkové výši 50 400 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou adhezního řízení probíhajícího v rámci trestního řízení, v němž žalobce vystupoval v roli poškozeného. Trestní řízení bylo vedeno pro trestný čin podvodu a zpronevěry, kterých se měly dopustit konkrétní osoby tím, že vylákaly peněžní prostředky od jednotlivců včetně žalobce prostřednictvím neexistujícího subjektu VIB fond Joint Invest Action, k. s., a protiprávním použitím těchto prostředků. Žalobce se dne 18. 11. 1997 připojil k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody ve výši 50 400 Kč, která mu vznikla jednáním obviněných osob, když částka 48 000 Kč představovala zaplacený vklad a 2 400 Kč zaplacené emisní ážio. Dne 31. 3. 2008 byla věc odložena podle § 159a odst. 2 trestního řádu, přičemž toto usnesení nebylo všem poškozeným doručeno, a proto není podle žalobce pravomocné a trestní řízení dosud probíhá. Délka adhezního řízení tak činí 18 let a tuto dobu žalobce považuje za nepřiměřenou.

2. Obvodní soud pro Prahu 1 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 5. 6. 2018, č. j. 41 C 123/2017-95, zamítl žalobu o uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci částku 50 400 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 50 400 Kč od 27. 7. 2017 do zaplacení (výrok I), a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 2 400 Kč (výrok II).

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 5. 2. 2019, č. j. 15 Co 471/2018-128, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 600 Kč (výrok II).

4. Soud prvního stupně učinil ve věci následující závěr o skutkovém stavu. Dne 19. 3. 1997 bylo zahájeno trestní stíhání vůči konkrétním podezřelým. Žalobce se dne 18. 11. 1997 připojil k uvedenému trestnímu řízení jako poškozený s nárokem na náhradu škody. Usnesením Policie ČR, Správy hlavního města Prahy, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru hospodářské kriminality ze dne 31. 3. 2008, č. j. PSP 492/TC-2008, byla podle § 159a odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) odložena trestní věc podezřelých pro podezření

ze spáchání trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 a 4 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon. Státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze dne 28. 5. 2008 ve věci vedené pod sp. zn. 1 KVZ 147/2006 učinila písemný pokyn k tomu, aby usnesení o odložení věci nebylo doručováno jednotlivým poškozeným. Žalobce se obrátil dne 21. 4. 2011 na žalovanou s nárokem na náhradu škody, který následně uplatnil žalobou u Obvodního soudu pro Prahu 2. Ten rozsudkem ze dne 21. 2. 2011 (správně zřejmě 2012 – pozn. Nejvyššího soudu), č. j. 19 C 196/2011-116, žalobu podanou žalobcem dne 25. 7. 2011, kterou se domáhal na žalované zaplacení částky 48 600 Kč s úrokem 21 % ročně od 19. 3. 1997 do zaplacení jakožto náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“), zamítl. Žalobce měl za to, že postupem orgánů činných v trestním řízení mu byla způsobena škoda představovaná částkami 48 000 Kč (vklad do komanditní společnosti) a 2 400 Kč (emisní ážio), neboť v důsledku shora uvedeného postupu orgánů činných v trestním řízení došlo k promlčení trestního stíhání a ztrátě možnosti žalobce úspěšně uplatnit nárok na náhradu škody v občanskoprávním řízení pro uplynutí promlčecí doby. V řízení vedeném před Obvodním soudem pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 196/2011 žalobce namítal, že shora uvedené usnesení o odložení věci nenabývalo právní moci ze shodných důvodů, které namítá i v nyní projednávané věci. V tomto řízení byl žalobce zastoupen advokátem, jenž za žalobce dne 22. 3. 2012 podal odvolání. Následně žádostí ze dne 24. 1. 2017 žalobce předběžně uplatnil u žalované nárok, jehož se domáhá žalobou v nyní projednávané věci. Žalovaná reagovala na uvedenou žádost dopisem ze dne 3. 8. 2017, v němž žalobci sdělila, že jeho žádosti nelze vyhovět mimo jiné pro námitku promlčení, ale v zásadě ze shodných důvodů, o něž opřela svůj nesouhlas s podanou žalobou v řízení před soudem.

5. Soud prvního stupně po právní stránce dospěl k závěru, že žalobě nelze vyhovět již pro důvodně vznesenou námitku promlčení, přičemž odkázal mimo jiné na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 5. 2018, č. j. 51 Co 95/2018-77, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 17. 1. 2018, č. j. 19 C 64/2017-54, jimiž bylo rozhodnuto ve skutkově a právně obdobné věci a jejichž právní závěry, s nimiž se soud v nyní projednávané věci ztotožnil, lze aplikovat i na právě projednávanou věc. Soud prvního stupně uzavřel, že šestiměsíční promlčecí lhůta zakotvená v § 32 odst. 3 OdpŠk uplynula již před podáním žaloby dne 28. 7. 2017, a to i při započítání šestiměsíční lhůty ve smyslu § 35 odst. 1 OdpŠk pro předběžné posouzení nároku žalobce žalovanou. Žalobce totiž věděl již v roce 2011, kdy podal žalobu ve věci projednávané Obvodním soudem pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 196/2011, prokazatelně však nejpozději ke dni podání odvolání v této věci, tedy ke dni 22. 3. 2012, že předmětné trestní stíhání skončilo odložením věci. Promlčecí lhůta pro uplatnění nároku na zadostiučinění za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou fakticky vedeného adhezního řízení je podle § 32 odst. 3 věty první OdpŠk šestiměsíční a běží ode dne, kdy se poškozený účastník faktického adhezního řízení o ukončení jeho vedení dozvěděl. Soud prvního stupně doplnil, že se neztotožňuje s názorem, že by žalobce nemohl uplatnit svůj nárok na náhradu škody vůči škůdci občanskoprávní žalobou pro překážku již zahájeného řízení představovaného právě zahájeným adhezním řízením.

6. Odvolací soud vycházel ze shodných skutkových zjištění jako soud prvního stupně, přičemž se plně ztotožnil s jeho právními závěry a pro stručnost odkázal na podrobné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně. Odvolací soud dále doplnil, že v posuzované trestní věci, která se nedostala do fáze po řádném zahájení trestního stíhání, lze dospět k závěru, že adhezní řízení nikdy neběželo. Kvůli chybnému zahájení trestního stíhání, které posléze vedlo k odložení trestní věci pro její promlčení, nemohl odvolací soud přehlédnout, že v letech 1997 až 2008 trestní řízení, včetně řízení adhezního, fakticky probíhalo, a proto došlo ke stavění promlčecí lhůty pro uplatnění práva na náhradu škody vůči škůdcům. Tento proces byl ukončen v okamžiku, kdy trestní soud vrátil část trestní věci k

došetření s tím, že nedošlo k řádnému zahájení trestního stíhání. Následné usnesení o odložení trestního stíhání ze dne 31. 3. 2008 již bylo vydáno podle § 159a trestního řádu, tedy ve fázi řízení před zahájením trestního stíhání. Odvolací soud v návaznosti na rozhodování soudu v řízení o náhradu škody, jež měla být poškozeným způsobena ztrátou vymahatelnosti nároku na náhradu škody vůči škůdcům tak uznává, že i předmětným fakticky probíhajícím adhezním řízením, které nebylo řádně zahájeno, mohla být poškozeným, kteří uplatnili nároky na náhradu škody, a kteří byli přesvědčeni o řádném vedení adhezního řízení, způsobena újma spočívající ve stavu nejistoty o výsledku takového adhezního řízení. Jestliže se žalobce o odložení předmětného trestního stíhání nepochybně dozvěděl nejpozději v den podání odvolání ve věci sp. zn. 19 C 196/2011, tedy ke dni 22. 3. 2012, žalobce k tomuto dni věděl, že trestní stíhání skončilo odložením věci. Šestiměsíční promlčecí lhůta pro uplatnění nároku na zadostiučinění za újmu způsobenou délkou fakticky vedeného adhezního řízení ve smyslu § 32 odst. 3 věty první OdpŠk podle odvolacího soudu v době podání žaloby u Obvodního soudu pro Prahu 2 již uplynula.

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dne 9. 4. 2019 včasně podaným dovoláním (č. l. 136), které směřuje proti výroku I napadeného rozsudku, byť rovněž požaduje zrušení rozsudku odvolacího soudu i v akcesorickém výroku II o náhradě nákladů řízení. Žalobce v dovolání namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

8. Odvolací soud se podle žalobce odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího soudu v otázce, zda je pro případ průtahů v řízení běh subjektivní promlčecí lhůty modifikován konstrukcí nemožnosti uplynutí lhůty, vázanou na konec řízení, v němž k průtahům došlo, tedy, zda promlčení – skončení subjektivní promlčecí doby – nemůže nastat dříve, než uplyne doba 6 měsíců od skončení tohoto řízení.

9. Pokud jde o otázku skončení řízení ve smyslu § 32 odst. 3 věty druhé OdpŠk, pak se žalobce domnívá, že se odvolací soud rovněž odchýlil od ustálené judikatury dovolacího soudu, když je třeba vycházet z toho, že konečným okamžikem řízení je okamžik nabytí právní moci posledního rozhodnutí, které bylo v daném řízení vydáno.

10. Žalobce v dovolání opětovně upozorňuje na to, že soudy obou stupňů v nyní projednávaném případě nečinily takové skutkové zjištění, že by usnesení o odložení věci nabylo právní moci.

11. Žalobce proto navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu ve vymezeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

12. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II zákona č. [296/2017](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

14. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval přípustností dovolání.

15. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

16. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

17. Dovolání je přípustné pro řešení otázky konce běhu promlčecí doby podle § 32 odst. 3 OdpŠk v případě adhezního řízení, které nebylo řádně zahájeno a probíhalo jen fakticky, neboť tato otázka dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání

18. Dovolání není důvodné.

19. Podle § 32 odst. 3 OdpŠk se nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen. Vznikla-li nemajetková újma nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, neskončí promlčecí doba dříve než za 6 měsíců od skončení řízení, v němž k tomuto nesprávnému úřednímu postupu došlo.

20. Pro nároky uplatněné z titulu nepřiměřené délky řízení platí ustanovení § 32 odst. 3 OdpŠk. Počátek běhu subjektivní promlčecí doby se odvíjí od vědomosti poškozeného o tom, že došlo v jeho osobní sféře k nemajetkové újmě. Běh subjektivní i objektivní promlčecí lhůty je však modifikován konstrukcí druhé věty o nemožnosti uplynutí lhůty dříve, než 6 měsíců od skončení řízení, v němž k nepřiměřené délce projednávání věci došlo (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2093/2012, proti němuž podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 15. 10. 2013, sp. zn. IV. ÚS 354/13). Skončení řízení ve smyslu § 32 odst. 3 věty druhé OdpŠk přitom odpovídá okamžiku nabytí právní moci posledního rozhodnutí, které bylo v daném řízení vydáno. V podmínkách České republiky je tedy nutno do doby řízení započítat i případné řízení o dovolání, řízení o kasační stížnosti i řízení o ústavní stížnosti, a to i tehdy, bylo-li toto řízení pro poškozeného neúspěšné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4501/2011, nebo část III bod 2 stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněného pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

21. Žalobce svými dovolacími námitkami míří na druhou větu ustanovení § 32 odst. 3 OdpŠk a dovolává se toho, že za okamžik skončení trestního řízení je třeba považovat doručení rozhodnutí o odložení trestního stíhání i všem poškozeným, kteří se k trestnímu řízení připojili se svým nárokem, k čemuž však nedošlo.

22. Nebylo-li trestní stíhání v posuzované věci řádně zahájeno, v důsledku čehož bylo následně odloženo ve smyslu § 159a trestního řádu, nelze než dospět k závěru, že trestní stíhání de iure nikdy neběželo. Vzhledem k této skutečnosti ani předmětné adhezní řízení nemohlo započíst svůj běh. Nelze však přehlédnout, že v letech 1997 až 2008 trestní řízení, včetně řízení adhezního, de facto probíhalo (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2013, sp. zn. 30 Cdo 955/2013, proti němuž podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. II. ÚS 3418/13, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. III. ÚS 376/2013). Odvolací soud proto přílehavě konstatoval, že i takovým fakticky probíhajícím adhezním řízením, které nebylo řádně zahájeno, mohla být poškozeným, kteří uplatnili nároky na náhradu škody, a kteří byli přesvědčeni o řádném vedení adhezního řízení, způsobena újma spočívající ve stavu nejistoty o výsledku takového adhezního řízení.

23. V daném případě účelu § 32 odst. 3 věty druhé OdpŠk odpovídá závěr, podle kterého promlčecí doba započala svůj běh v okamžiku vydání rozhodnutí o odložení věci, neboť od dané chvíle bylo postaveno najisto, že adhezní řízení nikdy nebylo zahájeno, a žalobci proto nic nebránilo v uplatnění jeho nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou fakticky probíhajícího adhezního řízení. Otázka nabytí právní moci rozhodnutí o odložení trestního stíhání zde přitom nehraje roli, neboť adhezní řízení de iure zahájeno nebylo a nebylo-li řádně zahájeno, nemohlo ani pravomocně skončit.

24. Pokud by nebylo dosaženo právě uvedeného závěru, soud by v dané věci, pro neexistenci posuzovaného řízení, měl postupovat striktně podle § 32 odst. 3 věty první OdpŠk a uzavřít, že počátek běhu promlčecí doby se spojuje s okamžikem, kdy žalobce začal vnímat délku adhezního řízení jako nepřiměřenou, neboť v danou chvíli mu začala vznikat újma. Takový závěr by však byl vůči žalobci velmi přísný v situaci, kdy adhezní řízení fakticky běželo a jeho neexistence nebyla postavena najisto. Výše uvedený závěr spojující počátek běhu promlčecí doby s okamžikem, kdy bylo postaveno najisto, že adhezní řízení neběželo, je tak pro žalobce příznivější, byť není s to zvrátit úvahu odvolacího soudu o promlčení žalobcova nároku.

25. Otázka, kdy se žalobce o odložení věci dozvěděl, není právně významná, neboť právně významné je jen to, kdy se žalobce dozvěděl o vzniku své újmy, jak bylo výše vysvětleno, a k tomu došlo nepochybně dříve, než kdy došlo k odložení věci.

26. S ohledem na uvedené odvolací soud nepochybil, dospěl-li k závěru, že nárok žalobce na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku fakticky probíhajícího adhezního řízení byl již v době podání žaloby promlčen.

27. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Samospráva \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)